

TÜRKİYE'DE TELEVİZYON ALICISI ve RENKLİ TELEVİZYONA GEÇİŞ BELİRTİLERİ

1976 yılında Türkiye'de monte edilen televizyon alıcısı sayısı 682 852'dir. Bu televizyonların toplam satış bedeli 3,5 milyar TL tutmaktadır. Monte edilen televizyonların piyasa değerinin yüzde 29'unun döviz olarak yurt dışına gittiği gözönünde tutulursa, 1976 yılında yalnızca Türkiye'de monte edi-

len televizyonlar için yurt dışına 1 milyar TL döviz ödenmiştir. 1976 yılı sonuna kadar Türkiye'de monte edilen toplam televizyon sayısı 2,5 milyon dolayındadır. (Yurt dışından hazır gelen televizyonlar da eklenirse, ki yurt dışından yıldı halen 60 000 dolayında alıcı geldiği tahmin edilmektedir, bu sayı 3 milyonu aşar. 1976 Ağustosunda kayıtlı televizyon sayısı ise 1,5 milyondur!).

Türkiye'de montajı yapılan televizyonlarda yerli parça oranı % 65 dolayındadır. Yerli parçalar kutu (kabin), hoparlör, sap-tırma bobinleri, transformatörler, kablolar, düğme vb. gibi aksesuarlardır; bu parçalar içindeki ithal oranı ise ayrı bir sorundur. % 45 dolayındaki ithal parçalarını resim tüpleri, ferrit, özel saçlar, yarıiletkenler, edilgin öğeler (direnc, sığaç) oluşturmaktadır. Her televizyon alıcısındaki ithal parçalar için döviz gereksinmesi ortalama 52,4 dolardır. Parçalar dışındaki dış girdilerle birlikte toplam döviz harcaması 1976 için yukarıda belirttiğimiz gibi 1 milyar TL olmuştur.

Firma	üretilen marka	1976'da üretilen TV sayısı
Telra (Profilo Holding)	Profilo, National, AEG, Tonberg, Telra	163 088
Cihan	Grundig	100 265
Philips	Philips	78 725
Elektro-Akustik	Telefunken	75 437
Beko (Koç Holding)	Beko, Arçelik, Nordmende	60 998
Uğurgül	Sharp	55 088
Meta	Schaub- Lorenz	43 611
izmir Elekt. San.	Körting	32 839
Nevtron	Nevtron, Saba	25 869
Ratel	Delta	18 745
Nijat Serven	Blaupunkt	17 689
Behliller	Vega	10 498
	TOPLAM	682 852

Çizelge 1. 1976 yılında Türkiye'de monte edilen televizyon alıcıları. Kaynak: TÜSİAD-Görüş, cilt 5, sayı 2.

FİRMALAR - MARKALAR

Türkiye'de televizyon montajı yapan 12 kuruluş vardır. Bunlar 19 farklı marka televizyon alıcısı çıkarmaktadırlar. Çizelge 1'de kuruluşlar, markalar ve 1976'da üretilen alıcı sayıları görülmektedir. Toplam üretimin dörtte biri 1 firma tarafından, yarısı 3 firma tarafından, beşte dördü 6 firma tarafından üretilmektedir. Görüldüğü gibi önemli derecede bir yoğunlaşma eğilimi vardır, 1976 yılında üretim 682 852 olmuşken üretim kapasitesi 1 milyon dolayındadır. Bu nedenle yoğun bir reklam kampanyası izlenmektedir. Televizyon ve radyo üreticilerinin reklam harcamaları 1975'de 35 milyon TL, 1976'da 50 milyon TL dolayında olmuştur.

İTHAL PAYINDAKİ FARKLAR

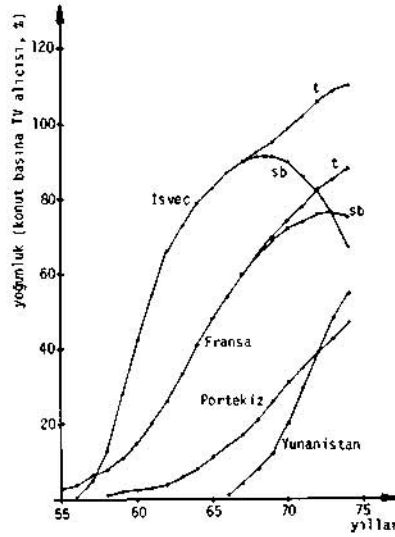
Bir televizyona düşen ortalama dövizli girdi yukarıda belirttiğimiz gibi 52,4 dolar olmaktadır. Ancak dövizli girdi miktarı firma büyüklüğüne göre değişmektedir. En büyük firmaların ürettiği alıcıdaki dövizli girdi 37 dolar olurken bu rakam küçük firmaların ürettiği alıcılar için 105 dolara kadar çıkmaktadır.

FENKLİ TELEVİZYONA CEÇİŞ

Bugün Türkiye'nin nüfusu 42 milyon, konut sayısı ise yaklaşık 7,5 milyondur. TV alıcılarının sayısını 3 milyon olarak kabul edersek her 100 konuta ortalama 40 TV alıcısı düşmektedir. Ülkedeki bütün konutlar değil de yalnızca TV yayın alanına giren elektrikli konutlar gözönüne alınırsa, 100 konuta düşen alıcı sayısının 70 dolayında olduğu tahmin edilebilir. Bu yoğunluk temel alınırsa ülkede TV alıcıları sayısının doymaya doğru yaklaştığı görülür. Bundan sonraki TV alıcısı satışları şu dört pazara yönelik olacaktır:

- Elektrikli ve TV yayın alanına giren konutlarda henüz alıcı satın alınmamış olanlar (kent ve kasabalarındaki düşük gelirli gruplar)
- TV yayın alanı genişletildikçe ve elektrikli konut sayısı yükseldikçe ortaya çıkacak pazar (özellikle Doğu bölgesi ve genellikle kırsal kesim).
- Bozulan, eskiyen alıcılar yerine satın alınacak alıcılar.
- TRT, UHF (ultra yüksek sıklık) istasyonları kurmaya Daşlayınca, özellikle ikinci program yayınlarına geçince (ikinci program yayınları tümüyle UHF kanallarından yapılacak) birden bire işe yaramaz ya da "yarım" duruma düşecek olan yerli montaj TV alıcıları (bugünkü sayı: 2,5 milyon) yüzünden ortaya çıkacak pazar.

Türkiye'deki televizyon montajcıları bu olanakların da kullanılmasıyla önümüzdeki 4-5 yılda birkaç milyon TV alıcısı daha pazarlayabilecekler ve piyasa doyma noktasına gelecektir. Bu durumda, halen yılda 3,5 milyar TL'lik satış gerçekleştirmekte olan

Şekil 1. Kimi Batı Avrupa ülkelerinde televizyon yoğunluğunun yıllara göre değişimi, (t toplam alıcı yoğunluğunu, sb siyah-beyaz alıcı yoğunluğunu, aradaki fark renkli alıcı yoğunluğunu gösteriyor).

montajcı firmalar ne yapacaklardır? Bu sorunun karşılığı öteki kapitalist ülkelerde daha önce verilmiştir: Renkli televizyon. Batı ülkelerinde renkli yayma geçişteki siyah-beyaz alıcı yoğunlukları incelenirse, yüzde 60-70 dolayında olduğu görülür (yalnızca dört ülkede çok daha yüksek yoğunluklar olmuştur: ABD ve Japonya % 110; İngiltere % 93 ve İsveç % 90 Şekil 1). Bu yoğunluğa halen ulaşmış olan yörelerimiz renkli televizyon için pazar oluşturmaya başlamıştır. Renkli televizyon montajına geçilince bu yörelere renkli alıcı satışına başlanacak, öte yandan da daha düşük gelirli kesime, yeni elektrikleştirilecek yörelerdeki düşük-orta gelirli kesime ve özellikle UHF yayınları başlayınca kaldırıldıklarını anlayacak 2,5 milyon aile'nin hemen renkli alıcı alamayacak ama iki programdan yalnız birini izlemeye de razı olamayacak kesimine siyah-beyaz satışına devam edilecektir. Bu nedenlerden ötürü sanayicilerimiz bir yandan renkli televizyon montajı hazırlıkları içine girmekte, öte yandan da TRT'nin renkli yayın yapmaya hazır olmasını istemektedirler. TRT'nin renkli yayına hemen geçmesi uygun olmayacaktır, çünkü montajcıları piyasaya hemen renkli TV sürme durumunda değiller. Bu nedenle renkli yayınların kabaca 1978-80'de başlaması beklenmektedir. Plancılarımız, yetkililerimiz, sorumlularımız ne derlerse desinler bu böyle olacaktır.

Renkli televizyon alıcılarının satış fiyatları 1976 fiyatlarıyla (yani para kıymetinin düşmesiyle orantılı olarak artmak üzere) 25 000 TL dolayında olacağı tahmin edilmektedir (26 inç ekranlı). Bunun 10 000 TL'lik bölümünü ithal edilmiş malzeme oluşturacaktır. Demek ki ülkede monte edilen her siyah-beyaz alıcı için şimdi dışarıya 1000-1500 TL ödenmekteyken her renkli alıcı için 10 000 TL ödeniyor olacaktır. Önümüzdeki 5 yıl içinde ülkede 1 milyon renkli alıcı monte edileceğini düşünürsek, bu toplam 25 milyar TL'lik satışa ve 10 milyar TL'lik döviz harcamasına karşılık gelecektir.